

NOHUT İTHALAT, İHRACAT VE ÜRETİMİ

Yeniden merhaba bu makalemde sizlerle son beş yıllık veriler ışığında dünya’da ve ülkemizde nohut ithalat, ihracat ve ayrıca üretim miktarlarından bahsedeceğim.

Nohut ithalatları Dünya’da ve Türkiye’de incelendiğinde;

Türkiye, son beş yılda ithalatını yaklaşık %38 oranında azaltmıştır. Türkiye, nohut ithalatı 2021/22 üretim sezonunda yaklaşık 150 bin tondur. Ancak 2021/22 üretim sezonunda nohut ithalatı bir önceki yıla göre 2 kat artmıştır. Türkiye nohut ithalatının yaklaşık %44,2’sini Rusya’dan sağlamıştır.

Dünya’da 2021 yılında nohut ithalatı 2,4 milyon ton olarak gerçekleştirilmiştir. 2021 yılı verilerine göre, nohut ithalatı yapan ülkeler içerisinde Burkina Faso yaklaşık %21 oran ve 497 bin ton ile ilk sırayı almıştır. Hindistan son yıllarda artan üretim ve iç piyasaya yönelik tedbirler sayesinde nohut ithalatını azaltmıştır. Burkina Faso’yu sırasıyla 355 bin ton ile Bangladeş, 239 bin ton ile Hindistan izlemiştir. Türkiye nohut ithalatı 129 bin ton ile 4. sıraya yükselmiştir. İthal edilen nohutun büyük kısmını ise özel tüketim amaçlı bir çeşit olan 10 mm ve üzeri yüksek kalibreli nohut oluşturmaktadır.

Nohut ihracatları Dünya’da ve Türkiye’de incelendiğinde;

Türkiye nohut ihracatı 2021/22 üretim yılında bir önceki yıla göre %29,2 oranında azalarak yaklaşık 181 bin ton olmuştur. Türkiye ihracatın %28,1’ini Irak’a, %10,6’sını Suriye’ye, %10,3’ünü ise İran’a yapmıştır. Türkiye’nin son beş yılda nohut ihracatı %56,6 oranında artmıştır. Nohutta son beş yılda artan üretim sayesinde ülke net ihracatçı konumuna gelmiştir. Türkiye nohutta kendine yeterli ve ihracatçı konumda olan bir ülkedir.

Dünya genelinde üretilen baklagillerin yaklaşık %77’si ülkelerin iç talebini karşılamaya yöneliktir. Geriye kalan %23’lük kısmı dünya ticaretine konu olmaktadır. Trade Map’in son beş yıllık verileri değerlendirildiğinde; dünya nohut ihracatında ilk sırada yer alan Avustralya, 2019 yılında yerini Rusya’ya bırakmıştır. 2021 yılında ise ihracat miktarı bir önceki yıla göre %105 oranında artarak ihracatta tekrar ilk sıraya yükselmiştir. Türkiye 2021 yılında ihracatını bir önceki yıla göre %1,7 artırarak 245 bin ton ile 3. sırada yer almıştır. Türkiye 2018 yılından itibaren her yıl artan oranda nohutta net ihracatçıdır.

Nohut ekim alanları Dünya’da ve Türkiye’de incelendiğinde;

Türkiye nohut ekim alanları coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 2022 yılında yaklaşık 4,6 milyon da ekim alanının %69,3’ünü İç Anadolu (3,2 milyon da), %9,1’ini Güneydoğu Anadolu (418 bin), %7,8’ini Akdeniz (358 bin), %6,6’sını Karadeniz (303 bin), %4,2’sini Ege (193 bin), %2’sini Doğu Anadolu (92 bin) ve 51 bin ile %1,1’ini Marmara Bölgesi oluşturmuştur. 2022 yılında Türkiye nohut ekim alanlarında %17,8’lik paya sahip olan Ankara 813 bin da ile birinci sırada yer alırken, Yozgat 617 bin da ile ikinci, Kırşehir ise 419 bin da ile üçüncü sırada yer almıştır.

Dünya ekim alanlarında son beş yılda %3 oranında artış gerçekleşmiştir. 2021 yılı verilerine göre en fazla ekim alanına sahip olan ülke 10,9 milyon ha ile Hindistan olup toplam nohut ekim alanının yaklaşık %73’ünü oluşturmuştur. Türkiye 487 bin ha alanla 4. sırada yer almış ve dünya toplam nohut ekim alanlarının %3,2’sini oluşturmuştur. Dünya toplam nohut ekim alanı 2021/22 üretim sezonunda 15,9 milyon ha alandır. Dünya nohut ekim alanlarının genellikle %70-80’ini oluşturan Hindistan’da 2021/22 sezonu ekilişlerinde %72,3 oranla 11,6 milyon ha alanda nohut üretimi gerçekleşmiştir.

Nohut üretim miktarları Dünya’da ve Türkiye’de incelendiğinde;

Toplam baklagil üretim miktarının ise yaklaşık %45’ini nohut üretimi oluşturmuştur. Baklagiller içerisinde 473 bin ton ile en fazla üretimi yapılan nohuttur. Türkiye 2021 yılı nohut üretimi coğrafi bölgelere göre incelendiğinde; 475 bin ton üretim miktarının %67,1’ini İç Anadolu (319 bin ton), %10,3’ünü Güneydoğu Anadolu (49 bin ton), %6,9’unu Karadeniz (33 bin ton), %6,6’sını Akdeniz (31 bin ton), %3,6’sını Ege (17 bin ton), %2 ’sini Doğu Anadolu (10 bin ton) ve %1,6’sını Marmara Bölgesi (8 bin ton) oluşturmuştur. Nohut üretimi son beş yıla göre %1,1 oranında artış gösterirken ekim alanlarındaki ve verimdeki azalmaya bağlı olarak bir önceki yıla göre %24,6 oranında azalmıştır. İllere göre nohut üretiminde Ankara 80 bin ton ile birinci sırada yer alırken, Yozgat 68 bin ton ile ikinci, Kırşehir ise 44 bin ton ile üçüncü sırada yer almıştır. Türkiye 2022 yılı nohut üretimi 580 bin ton olmuştur. Toplam nohut üretimi TÜİK 2023 yılı verilerine göre nohut üretim alanı bir önceki yıla göre yüzde 0,70 artış göstererek 4.600 bin ha seviyesine ulaşmıştır. 2022 yılı verilerine göre nohut miktarı 580 bin ton civarında olup, 2023 yılında 580 bin ton ile seviyesini korumuştur. x

Türkiye nohut verimi 2021 yılında bir önceki yıla göre yaklaşık %21 oranında azalarak 97 kg/da olarak gerçekleşmiştir. Verim, yemeklik tane baklagil tarımının gelişmiş olduğu ülkelerin gerisinde kalmıştır. 2022 yılında dekara 127 kg verim alınırken, 2023 yılında dekara 126 kg verim alınmıştır. Nohut tarımı Türkiye’de genellikle yağışa dayalı olarak yapıldığı için kurak yıllarda verim oldukça düşmektedir.

Yıllar	Ekilen Alan (bin ha)	Verim (kg)	Üretim (bin ton)
2019	5.206	121	630
2020	5.116	123	630
2021	4.879	97	473
2022	4.568	127	580
2023	4.600	126	580

Türkiye toplam nohut ekim alanı 2022/23 üretim sezonunda 4.600 hektar iken 2023/24 üretim sezonunda ise yüzde 3,5 artışla 4.765 hektar olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye toplam nohut üretiminin 2022/23 üretim sezonunda yaklaşık 580 bin ton iken, 2023/24 sezonunda ise yüzde 5 artışla 610 bin ton seviyesinde olacağı tahmin edilmektedir. Türkiye toplam nohut verimi 2022/23 üretim sezonunda yaklaşık 126 kg/da iken, 2023/24 sezonunda ise yüzde 2 artışla 129 kg/da olacağı tahmin edilmektedir.

Burcu DOĞAN

Ziraat Yüksek Mühendisi